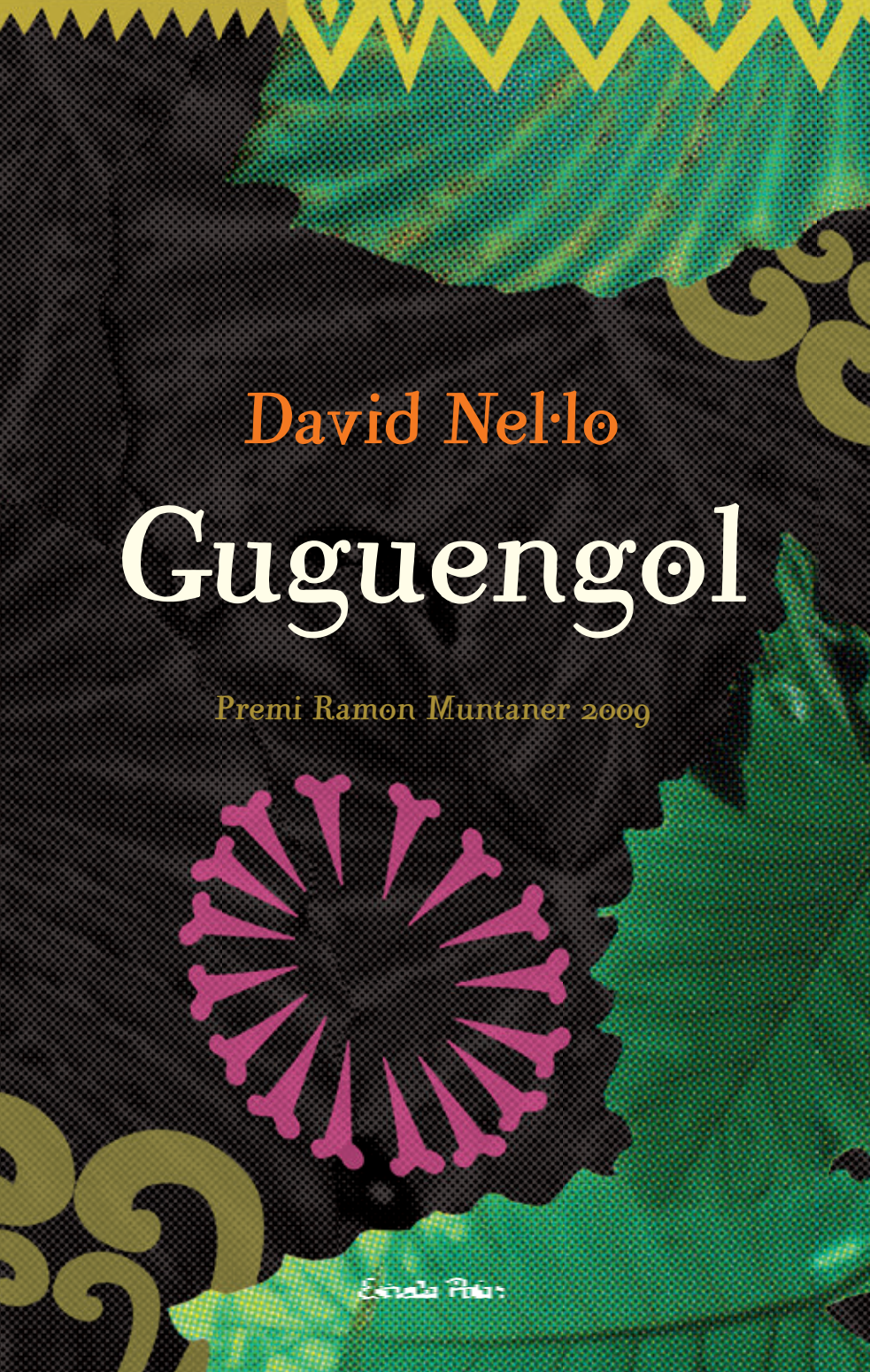




David Nel·lo

Guguengol

Premi Ramon Muntaner 2009

Edicions 62

David Nello

Guguengol

Premi Ramon Muntaner 2009

Estrella Polar

Estrella Polar
Col·lecció La Via Làctia

© 2009, David Nello
© 2009, Grup Editorial 62, s.l.u., Estrella Polar,
Pedro i Pons, 9-11, 08034 Barcelona.

Disseny de la coberta: Tamara Sánchez

Primera edició: desembre del 2009
Segona edició: setembre del 2014

www.estrellapolar.cat
info@estrellapolar.cat

Dipòsit Legal: B. 42.108-2009
Imprès a: Bookprint
ISBN: 978-84-9932-022-9

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

I.

Els viatgers, els aventurers i els rodamons, tots aquells que han recorregut la terra d'una punta a l'altra, els que han creuat l'equador, els que han baixat fins a l'extrem més remot de la Patagònia, els que han arribat al cap Nord i han vist l'aurora boreal, a tots ells sense excepció els agrada parlar de les experiències viscudes.

En una freda nit d'hivern s'apleguen al voltant de la llar de foc i comencen a relatar les seves aventures. Potser n'hi haurà un que s'arremangarà un camall dels pantalons i mostrarà una cicatriu profunda al tou de la cama, una marca blavosa que malgrat els anys continua allí, com a prova i trofeu d'una perillosa baralla amb una fera salvatge, que va acabar amb el triomf de l'home per damunt de l'animal. D'altres faran gala dels seus coneixements i, amb la copa de conyac a la mà, es posaran a parlar en llengües incomprensibles i guturals que van aprendre quan recorrien l'Àfrica. A estones, tots callen i es fa un silenci reverencial; aleshores només se sent el crepitjar del foc a la llar, i si miréssim els ulls dels viatgers bregats ens adonaríem

que cada un d'ells està somiant en els països meravellosos que ha conegut i que ara recorda amb una certa malenconia perquè sap que ja no hi tornarà mai més. Tots ells han conegut vides diferents i a cada indret on anaven hi deixaven un tros del seu cor. I ara s'adonen, amb recança, que no hi ha possibilitat humana de reunir en un únic lloc tots aquests mons estimats que han deixat enrere.

A última hora de la vetllada, quan els més grans ja fan capcinades, vençuts per la son, un dels viatgers —potser es tracta d'un vell militar anglès que va viure molt temps a l'Índia, o d'un professor francès de la Universitat de la Sorbona que s'ha passat vint anys de la seva vida entre tribus de la Polinèsia—, algú, qui sigui, observa els seus companys i pronuncia lentament la paraula màgica: Guguengol. Immediatament n'hi ha d'altres que, atrets pel que acaben de sentir, repeteixen la paraula: Guguengol! Guguengol! Fins i tot aquells que dormisquejaven s'eixoriviran de sobte perquè han reconegut el nom de ressonàncies misterioses. Guguengol.

Però ai d'aquell que s'atrevis a fer el petulant i pretengués saber-ne més que els altres, ai d'aquell a qui se li acudís dir que ell hi ha estat, a Guguengol. Ningú no li perdonaria aquesta feblesa. I, malgrat això, tots ells hi somien, en Guguengol. Saben que existeix, de la mateixa manera que saben que el sol, la lluna i les es-

trelles existeixen, però també són conscients que, per més que vulguin, no hi podran arribar mai.

Perquè, on és Guguengol? On es troba? És una illa o un continent? És més petit que Austràlia, això és cert. Però quants cops més gran que l'illa de Mallorca? És a l'hemisferi nord o a l'hemisferi sud? Hi ha estació de les pluges, a Guguengol? Quant duren les marees, allí? Si naveguéssim en línia recta des del cap d'Hornos, hi arribaríem? Són boniques les natives de Guguengol? Els seus habitants, són nòmades o sedentaris? Són caçadors? Són caníbals? Quin alfabet fan servir? Coneixen la música? Quantes estacions hi ha a Guguengol i com compten el pas del temps?

Els viatgers podrien estar formulant preguntes fins a la matinada, podrien passar-se setmanes interrogant-se sobre l'autèntica natura de Guguengol, però tard o d'hora haurien de deixar-ho córrer, vençuts i aclaparats per la seva pròpia ignorància. Ells, que tenen tanta experiència i que han recorregut llocs tan llunyans, tan exòtics, quan parlen de Guguengol se senten de nou com nens petits. Saben que no hi ha res a fer, que encara que estiguin disposats a deixar-se tallar un braç o una cama a canvi d'una visita, per fugaç que fos, a Guguengol, ningú no els oferirà aquest tracte.

Per això, tots es queden embadalits, contemplant les flames del foc que bellugueja a la llar. I davant

d'aquelles clarors vermelles, grogues, carabasses i blavoses que es mouen sense parar, els viatgers mig acluquen els ulls i aleshores els fa l'efecte que allí, molt al fons del foc, són capaços d'entreveure alguna cosa, una imatge borrosa, un retrat sempre canviant que podria tenir alguna semblança amb el mapa del lloc somiat i mai abastat. Tots mouen els llavis i xiuxiuegen la paraula, gairebé com si fos una pregària o un encanteri:

—Guguengol... Guguengol... Guguengol...

2.

Aquesta és la història del Notlits, un jove de Guguen-gol, un jove de la terra mai abastada.

Aquesta és la seva història.

El Notlits ja havia arribat a la pubertat i era un noi fort, de dents blanquíssimes i cabells negres i llisos. Tenia els ulls en forma d'ametlla, com tots els habitants de Guguengol, però amb la particularitat que l'ull dret era de color blau i l'esquerre, de color verd. Aquest va ser el primer tret que el va distingir dels altres, i quan encara tenia mesos, les velles del lloc van dir que valia més ofegar-lo o llençar-lo espadat avall.

—Aquest infant està maleït. I quan sigui gran portarà la desgràcia a Guguengol!

—Val més sacrificar-lo ara, que encara no té enteniment!

Però la seva mare el va abraçar mentre escridassava les velles i els deia que ningú no tocaria el seu fill. Estava disposada a defensar-lo amb les ungles i amb les dents, si calia.

Però aquesta no era l'única particularitat del Not-

lits. Quan tenia nou o deu anys, un dia que buscava fruita al bosc, es va trobar de cara amb un bel·luí creuat que li barrava el pas. El petit Notlits sabia que l'únic que podia fer era escapar-se. Perquè qui no ha vist mai un bel·luí creuat no es pot ni imaginar a la velocitat que es mouen aquestes bèsties. El seu aspecte no és gaire amenaçador, semblen un porc espí que hagi crescut de manera desmesurada i que s'hagi convertit en una mena de porc ple de punxes. Però quan la bèstia s'enfurisma, comença a fer una esgarips esfereïdors i es mou amb una llestesa com si tingués patins sota les potes. El Notlits va fugir, tot saltant per damunt dels troncs podrits i evitant els tolls d'aigua estancada; aquella era la zona pantanosa del bosc i el terreny no era gens adequat per a una corredissa. Finalment, el bel·luí creuat va encalçar el Notlits i se li va abraonar al damunt. El petit maldava per desfer-se de la bèstia, i es rebolcava per terra, però l'animal li havia aferrat una cama amb les dents fortes i esmolades i no el deixava anar. Els crits de dolor van ressonar per tot el bosc, però els coloris, els ocells de plomatge groc i bec petit, no en van fer gens de cas. El Notlits sentia el dolor que li cremava a la cama i ja sabia que no li quedava gaire temps de vida. Desesperat, va allargar la mà i entre la matèria en descomposició del sotabosc va palpar una pedra cantelluda. La va engrapar i la va descarregar amb tota la força de què va ser capaç damunt del cap

del bel·luí creuat. En sentir la trompada, la bèstia va fer una mena d'udol esgarrifós i immediatament va mossegat la cama del nen amb més ràbia encara. El Notlits, gairebé a punt de desmaiar-se, va picar amb la pedra de nou; un cop més, dos, tres... I aleshores sí, va notar com la pressió de les dents de l'animal s'afluixava i va entendre que l'havia ferit de mort.

Després, però, es va quedar ajagut allí, arrupit al costat del cadàver de l'animal, sense poder parar de tremolar durant molta estona mentre una onada de dolor li recorria tot el cos. El Notlits sabia que ningú no sortiria a cercar-lo, ningú no deixaria el que estigués fent per anar-lo a rescatar. Perquè heu de saber que a Guguengol no hi ha pietat, ningú no es compadeix del més feble, i si un bel·luí creuat t'atrapa al mig del bosc i et destrossa, tant li fa que siguis un nen indefens, això vol dir que no eres prou fort o no eres prou valent per combatre'l.

A Guguengol només sobreviuen els més forts, els que són capaços de defensar-se per si mateixos. Els dèbils, tard o d'hora, han de morir.

Que ningú no ho oblidi mai, això.

Malgrat l'edat, el Notlits ja era molt traçut i, quan va aconseguir calmar-se, va esbudellar el ventre del bel·luí amb l'ajuda de la pedra esmolada. Es va menjar la part més tova de les entranyes de la bèstia i en va beure la sang. Després va arrencar una punxa de cos de

l'animal mort i va netejar-se la boca com si allò fos un escuradents. El que li esperava no seria un temps fàcil perquè si volia conservar la vida havia d'intentar guarir-se la cama abans de tornar amb els seus. El Notlits sabia prou bé que, si arribava al poblat tot arrossegant la cama amb la ferida oberta, al cap de poques hores el sacrificarien.

A Guguengol no hi lloc per als impeditos o els esguerrats. Val més matar-los a l'instant perquè són una nosa, una boca més per alimentar, algú que és incapaç de valdre's per si mateix.

El petit Notlits es va passar setmanes amagat al bosc. A les nits gairebé no dormia per por de ser descobert per un altre bel·luí creuat, que són sobretot animals nocturns. Només aconseguia agafar un son més tranquil quan el sol brillava alt en el cel i li arribava matisat per mil filtres de colors, totes les tonalitats de verd que us pugueu imaginar, que eren les fulles dels immensos arbres del bosc de Guguengol i que durant tot l'any mantenen la seva verdor, que sembla una borratxera de clorofil·la. Aleshores el petit s'arraulia en un forat gros al peu d'un tronc i dormia escalfat pels rajos de sol.

La cura va ser llarga i difícil. El Notlits utilitzava fang i fulles de trazom, una planta carnosa que té propietats medicinals, i es feia una mena de cataplasma que aplicava damunt de la ferida. Però malgrat això,

estava convençut que alguna cosa se li havia ficat dins de l'organisme, perquè a estones el cos li bullia de febre i petava de dents, pres per uns terribles tremolors i al·lucinacions.

—És hora de morir-se, i ho has de fer com un valent —es deia, mentre amb un esforç espantós s'agenollava en terra i cantussejava la cançó de «l'últim instant», que tantes vegades havia sentit entre els vells i els malalts del poblat.

Però al cap d'unes hores es despertava, encara tremolós, i veia que només havia estat un desmai.

És impossible de determinar quantes setmanes va trigar el Notlits a curar la cama, però quan va emprendre el camí de tornada al poblat, el nen caminava més a poc a poc i es notava que alguna cosa s'havia soldat malament en aquells ossos joves. L'efecte era que a cada passa que el Notlits feia hi havia d'afegir una mena de saltiró amb la cama esquerra, que era la de la ferida.

Quan va arribar al poblat va intentar dissimular tant com va poder el seu defecte; caminava ben dret i, malgrat les punxades de dolor que encara sentia a la cama, el Notlits avançava amb pas regular.

—Et dàvem per mort!

—Ah, vet aquí, ja fa molts de dies que no et vèiem!

—Vols dir que no te n'ha passat alguna de grossa?

Aleshores la Cocrebla, que era una de les dones del consell —una de les més fortes i amb més autoritat de Guguengol—, se li va apropar i amb una empenta el va tirar a terra. A continuació li va subjectar la cama i li va palpar la cicatriu profunda i encara mal tancada. Sense contemplacions li va enfonsar l'ungla del polze allà on la carn estava més matxucada. El Notlits es va haver de mossegar el llavi per no deixar anar un crit de dolor.

—Em fa l'efecte que a aquesta criatura l'ha atacada un bel·luí creuat —va dir la Cocrebla.

—No, Cocrebla, et juro que no ha sigut res. Però és que em vaig enfilem a un axtalomer i es va trencar la branca. Això m'ho vaig fer amb la caiguda.

El Notlits encara continuava assegut a terra, la cama esquerra damunt de la falda de la Cocrebla, que li subjectava amb força. Mentrestant, ja s'havia format una rotllana de curiosos i espectadors al voltant del nen i la dona.

—Mira, Notlits, no sé si em dius la veritat, però per si de cas, ara sortirem de dubtes. Hauràs de fer una prova. Si la superes, no et passarà res, però si no, ja et pots preparar...

La Cocrebla es va alçar i amb el bastó que sempre duia a la mà, va traçar una ratlla damunt la pols vermella del terra, després va allunyar-se unes cinquanta iardes d'aquell punt i va tornar a marcar una altra rat-

lla amb el bastó. Des d'allí va cridar les instruccions al Notlits.

—Has de córrer la distància entre els dos punts tan de pressa com puguis. Quan et digui ja, tu sortiràs i jo començaré a comptar. Has d'arribar a aquí abans que jo hagi acabat de comptar. Ho has entès, Notlits?

Ell va fer que sí amb el cap. Es va posar dret i va respirar fondo. Només ell sabia el mal que encara li feia la cama, ningú més; i ningú més no ho havia de saber perquè, si no, la seva vida no valdria res de res.

La Cocrebla va fer el crit de sortida i el Notlits va sortir disparat. Corria tant com podia, però al cap de tres segons va notar com la ferida li cremava més que mai i li va semblar que alguna cosa se li havia esberlat dins de la cuixa esquerra. Però no va parar de córrer ni un instant. Mentrestant, la veu potent de la Cocrebla anava comptant amb aquella manera que tenen de fer-ho a Guguengol, una barreja de música i ritme:

—*Na, ne, nek, tulda, volda, hot, het, nyolc...*

Just quan la Cocrebla estava a punt d'arribar al final, el Notlits va deixar-se caure damunt la ratlla de l'arribada. Es va quedar allí com si estigués mort i amb la mà es va palpar la ferida; va notar que alguna cosa calenta i llefiscosa li empastifava els dits. La ferida s'havia obert i la sang rajava sense aturador.

La Cocrebla li va donar un copet amb el peu i li va dir:

—Aquesta vegada t'has salvat. Però vigila, Notlits, vigila perquè ja saps que a Guguengol no ens agraden els esguerradets. No valen per a res i és preferible que no visquin.

Aquella prova salvatge només seria una de tantes amb les quals el Notlits s'hauria d'enfrontar durant la seva vida, però va ser aquella la que li va deixar la cama pitjor que la tenia quan va tornar al poblat. Tot i que ell no ho va confessar mai, perquè sabia que s'hi jugava la vida.

A la primera nit de la seva tornada, quan ja estava ajagut sota les flassades va sentir algú que s'esmunyia dins de casa i que avançava de puntetes sense fer gens de soroll. Al cap d'un moment el Notlits va notar com algú es ficava al seu llit i immediatament va ensumar l'olor de la Maicne. La va abraçar sense dir res. Ella li va fer un petó a la galta i després li va acariciar el front amb la mà.

—Jo també em pensava que t'havies mort.

—Poc me n'ha faltat, Maicne.

—Va ser un bel·luí creuat que et va mossegar, oi?

—Sí, però no ho diguis a ningú.

—Em deixes que et toqui la cama?

Aleshores el Notlits va agafar la mà de la Maicne i l'hi va conduir amb molt de compte fins a col·locar-la damunt de la ferida. Ella va notar amb la punta dels dits la cicatriu mal tancada i va sentir que en aquell

punt de la cama hi havia alguna cosa que bategava amb més força, fins i tot la temperatura era més alta.

Després tots dos nens es van adormir ben abraçats. Però l'endemà, quan el Notlits es va despertar, va adonar-se que la Maicne ja havia marxat sense que ell se n'hagués adonat. Perquè la Maicne era capaç de moure's com una ombra, gairebé com un esperit...